

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С.СКОВОРОДИ

УХВАЛЕНО

Вчена рада університету
Протокол № 4
від «30» червня 2020 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи
гарант освітньої програми
зі спеціальності
017 Фізична культура і спорт
кандидат наук з фізичного
виховання і спорту, доцент
І.М. Собко
від «28» травня 2020 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Фізична культура і спорт

перший (бакалаврський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

бакалавр

(назва ступеня, що присвоюється)

галузь знань

01 Освіта/ Педагогіка

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність

017 Фізична культура і спорт

Ректор Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди

в.о. ректора Ю. Бойчук
від «1» липня 2020 року

**Лист погодження
освітньої програми**

Проректор з навчально-наукової роботи _____ Н. Якушко

Директор центру ліцензування,
акредитації і контролю якості освіти _____ І. Єсьман

Гарант освітньої програми _____ І. Собко

Декан факультету фізичного виховання і спорту _____ В. Коробейнік

Голова спілки студентів та молоді
факультету фізичного виховання і спорту _____ Н. Фокіна

ПЕРЕДМОВА

ВНЕСЕНО

кафедрою олімпійського та професійного спорту, спортивних ігор та туризму Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

РЕКОМЕНДОВАНО

Науково-методичною комісією факультету протокол № 4 від «30» червня 2020 р.

Вченою радою факультету протокол №9 від «28» травня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченою радою університету протокол № 4 від «30» червня 2020 р.

РОЗРОБЛЕНО

проектною групою у складі:

Гарант освітньої програми

І.М. Собко, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Члени:

Козіна Жанетта Леонідівна – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри олімпійського і професійного спорту, спортивних ігор та туризму ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Рєпко Олена Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри олімпійського і професійного спорту, спортивних ігор та туризму ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Кравчук Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри гімнастики, музично-ритмічного виховання та фітнесу ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

Плаксій Олександр Миколайович – директор ДЮСШ «Волна»,

Фокіна Наталія Сергіївна – голова спілки студентів та молоді факультету фізичного виховання і спорту

РІЦЕНЗІЇ-ВІДГУКИ зовнішніх стейкхолерів:

1. Ю. Андрусенко, директор Комунального закладу "Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа №1;

2. В. Зозуля, директор Комунального закладу "Комплексна дитячо-юнацька спортивна школа №13 Харківської міської ради;

**1. Профіль освітньої програми «Фізична культура і спорт»
зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, факультет фізичного виховання і спорту, кафедра олімпійського і професійного спорту, спортивних ігор та туризму
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: бакалавр Освітня кваліфікація: бакалавр фізичної культури і спорту
Офіційна назва освітньої програми	Освітня програма «Фізична культура і спорт»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний 240 кредитів ЄКТС, 3 рік 10 міс.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію Міністерства освіти і науки України Серія УД № 21002383, строк дії сертифікату до 01.07.2028
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, EQ-EHEA – перший цикл, EQF LLL – 6 рівень
Передумови	Наявність атестату про повну загальну середню освіту або диплому молодшого спеціаліста за даною чи спорідненою спеціальністю. Сертифікати зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, біології, творчий конкурс з фізичної культури.
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	2020-2024 рік
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://smc.hnpu.edu.ua/osvitni-prohramy
2 – Мета освітньої програми	
Формування фахівця здатного розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в процесі професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область, галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)	01 «Освіта/Педагогіка» 017 «Фізична культура і спорт» Об'єкти вивчення та діяльності: сфера фізичної культури і спорту Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, під час професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання.

<p>Предметна область, галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності)</p>	<p>Теоретичний зміст предметної області: парадигми, концепції, теорії фізичної культури і спорту; соціально-гуманітарні науки; педагогіка і психологія; основи анатомії, фізіології, біохімії, гігієни, спортивної медицини; загальна теорія здоров'я, здорового способу життя.</p> <p>Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності; спостереження, опитування, тестування та вимірювання у фізичній культурі і спорті; словесні, наочні та практичні методи фізичного виховання та спортивної підготовки; технології організації та проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів; надання долікарської допомоги; інформаційно-комунікаційні технології.</p> <p>Інструменти та обладнання: сучасне інформаційно-комунікативне обладнання; спеціалізоване програмне забезпечення; фізкультурно-спортивне спорядження та обладнання.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-професійна. Професійні акценти: підготовка тренерів з виду спорту, інструкторів-методистів спортивної школи, інструкторів-методистів тренажерних комплексів, фітнес-тренерів, фахівців із організації дозвілля. Освітня програма зорієнтована на вивчення медико-біологічних і психолого-педагогічних дисциплін та циклу дисциплін фахового спрямування (теорія і методика викладання обраного виду спорту, теорія і методика викладання футболу, теорія і методика фізичного виховання, загальна теорія підготовки спортсмена, організація краєзнавчо-туристичної роботи психологія спорту і психологія здоров'я, олімпійський і професійний спорт.</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Базова вища освіта в галузі знань «Освіта/Педагогіка», спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»</p> <p>Знання, уміння, практичні навички у галузі фізичної культури і спорту. Ключові слова: фізична культура, спорт, тренерська діяльність.</p>
<p>Особливості програми</p>	<p>Програма базується на сучасних знаннях галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалів у сфері дитячо-юнацьких спортивних шкіл; сучасних уявленнях про тенденції, закономірності розвитку методики фізичного виховання та спорту.</p>
<p>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Тренер з виду спорту (федерації, збірної чи клубної команди, спортивної школи тощо); – Тренер-викладач з виду спорту (спортивної школи, секції); – Інструктор-методист спортивної школи; – Інструктор-методист тренажерного комплексу (залу); – Фітнес-тренер; – Фахівець із організації дозвілля; – Інструктор із стройової та фізичної підготовки; – Інструктор-методист з фізичної культури та спорту;
<p>Подальше навчання</p>	<p>Навчання на другому рівні вищої освіти (7 рівня НРК, другого циклу FQ-EHEA та 7 рівня EQF-LLL)</p>
<p>5 – Викладання та оцінювання</p>	

Викладання та навчання	Студентоцентроване, проблемно-орієнтоване навчання за принципом «навчаючись-досліджуємо», реалізація якого передбачає максимальний розвиток умінь та навичок шляхом впровадження практик та науково-дослідної роботи здобувачів, ініціативне самонавчання. Організаційні форми: колективне, групове та інтегративне навчання; лекції, семінарські, практичні, лабораторні, індивідуальні заняття, консультації, колоквиуми. Технології навчання: інформаційно-комунікаційні, дистанційні, студентсько-центричні, модульні, дискусійні, проблемні технології навчання, технології навчання у співробітництві, проєктивна освіта. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здійснюється через використання електронних лекцій, методичних вказівок та завдань. Дистанційне навчання за допомогою on-line відеолекцій, консультацій, які транслюються з використанням спеціалізованих додатків відеоконференцзв'язку та комплексів навчальних матеріалів.
Оцінювання	<p>Види контролю: <i>за рівнями:</i> самоконтроль, контроль на рівні викладача, контроль на рівні завідувача кафедри, контроль на рівні деканату, контроль на рівні ректорату, державний контроль; <i>за терміном проведення:</i> оперативний (вхідний, поточний, проміжний, підсумковий) та відтермінований;</p> <p>Форми контролю: усне та письмове опитування, тестовий, презентація індивідуального науково-дослідного завдання, захист курсових робіт; заліки, екзамени.</p> <p>Система оцінювання через такі види контролю з накопиченням отриманих балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поточний (усне та письмове опитування), контрольний, проміжний (захист практичних, самостійних робіт, семінарські заняття, контрольні роботи); - підсумковий: усні та письмові екзамени, заліки, захисти звітів з практик, курсових робіт, самоконтроль, <p>Атестація: кваліфікаційний іспит з педагогіки, історії педагогіки та психології; кваліфікаційний іспит теорії та методики обраного виду спорту; кваліфікаційний іспит з перевірки додаткових компетенцій.</p>
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів відповідних наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК1 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 2. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.</p> <p>ЗК 4. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 7. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>ФК1. Здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості.</p> <p>ФК2. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях.</p> <p>ФК 3. Здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення.</p> <p>ФК 4. Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують.</p> <p>ФК 5. Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.</p> <p>ФК 6. Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту.</p> <p>ФК 7. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.</p> <p>ФК 8. Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини.</p> <p>ФК 9. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.</p> <p>ФК 10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.</p> <p>ФК 11. Здатність аналізувати прояви психіки людини під час занять фізичною культурою і спортом.</p> <p>ФК 12. Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.</p> <p>ФК 13. Здатність застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.</p> <p>ФК 14. Здатність до безперервного професійного розвитку.</p> <p>ФК15. Здатність здійснювати організацію діяльності з використанням різних видів та форм рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ФК16. Здатність розв'язувати практичні проблеми за невизначених умов в окремих напрямках фізичної культури і спорту.</p>

7 – Програмні результати навчання

ПРН1	Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем
ПРН2	Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.
ПРН3	Уміти обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій
ПРН4	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.
ПРН5	Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.
ПРН6	Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці.
ПРН7	Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.
ПРН8	Здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань
ПРН9	Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.
ПРН10	Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.
ПРН11	Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту.
ПРН12	Аналізувати процеси становлення та розвитку різних напрямів спорту, олімпійського руху та олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях.
ПРН13	Використовувати засвоєнні уміння і навички занять популярними видами рухової активності оздоровчої спрямованості
ПРН14	Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.
ПРН15	Визначати функціональний стан організму людини та обґрунтовувати вибір засобів профілактики перенапруження систем організму осіб, які займаються фізичною культурою і спортом.
ПРН16	Надавати долікарську медичну допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини.
ПРН17	Знати та розуміти сутність, принципи, методи, форми та організацію процесу навчання і виховання людини
ПРН18	Аналізувати психічні процеси, стани та властивості людини під час занять фізичною культурою і спортом.
ПРН19	Аргументувати управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту; мати навички лідерства.
ПРН20	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ПРН21	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Керівник проектної групи та викладацький склад, який забезпечує її реалізацію, відповідає вимогам, визначеним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти. До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники університету з науковими ступенями та/або вченими званнями. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники регулярно проходять стажування, в т.ч. закордонні.
Матеріально - технічне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – навчальні корпуси; – гуртожитки; – тематичні кабінети; – спеціалізовані лабораторії; – комп'ютерні класи; – пункти харчування; – точки бездротового доступу до мережі Інтернет; – мультимедійне обладнання; – спортивні й тренажерні зали; – спортивні майданчики; – басейн.
Інформаційне та навчально-технічне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> – офіційний сайт http://hnpu.edu.ua; – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу – навчально-методичні комплекси дисциплін; – навчальні та робочі програми дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи здобувачів з дисциплін; – програми практик; – методичні вказівки щодо виконання курсових проектів (робіт), – критерії оцінювання рівня підготовки; – пакети комплексних контрольних робіт. – платформа дистанційного навчання Moodle
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Оцінювання результатів навчання та академічних досягнень приведено у відповідність до європейської кредитної системи і співвідносне із національною шкалою оцінювання, що уможливує взаємозарахування кредитів між різними університетами країни
Міжнародна кредитна мобільність	Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди має укладені угоди з університетами світу, зокрема здійснюється співпраця з впровадження академічного співробітництва та реалізації програми подвійного дипломування з Університетом Економіки м. Бидгощ (Польща), Академією спорту та науки в Бидгощі, Науковим товариством спортивного права в Бидгощі, Європейським інститутом спорту та освіти в Познані, Вищою школою Уні-терра в Познані. Здобувачі мають можливість пройти онлайн-курси на платформі Prometheus, Intela, IBM, Coursera; долучатися до програм Erasmus+, Fulbright Research and Development Program
Навчання іноземних здобувачів	У межах ліцензійного обсягу спеціальності та за умови попередньої мовної підготовки.

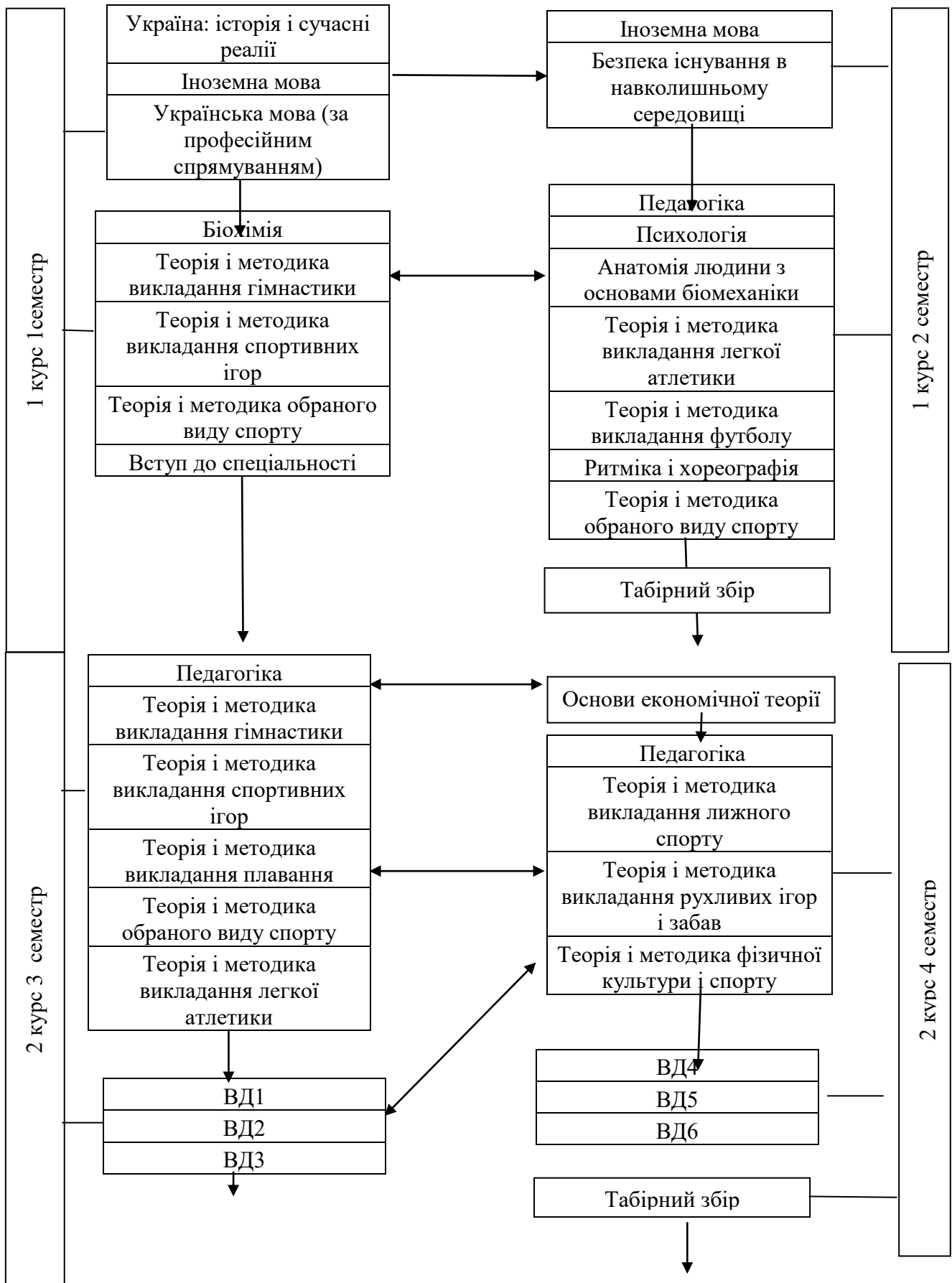
2. Структурно-логічна схема

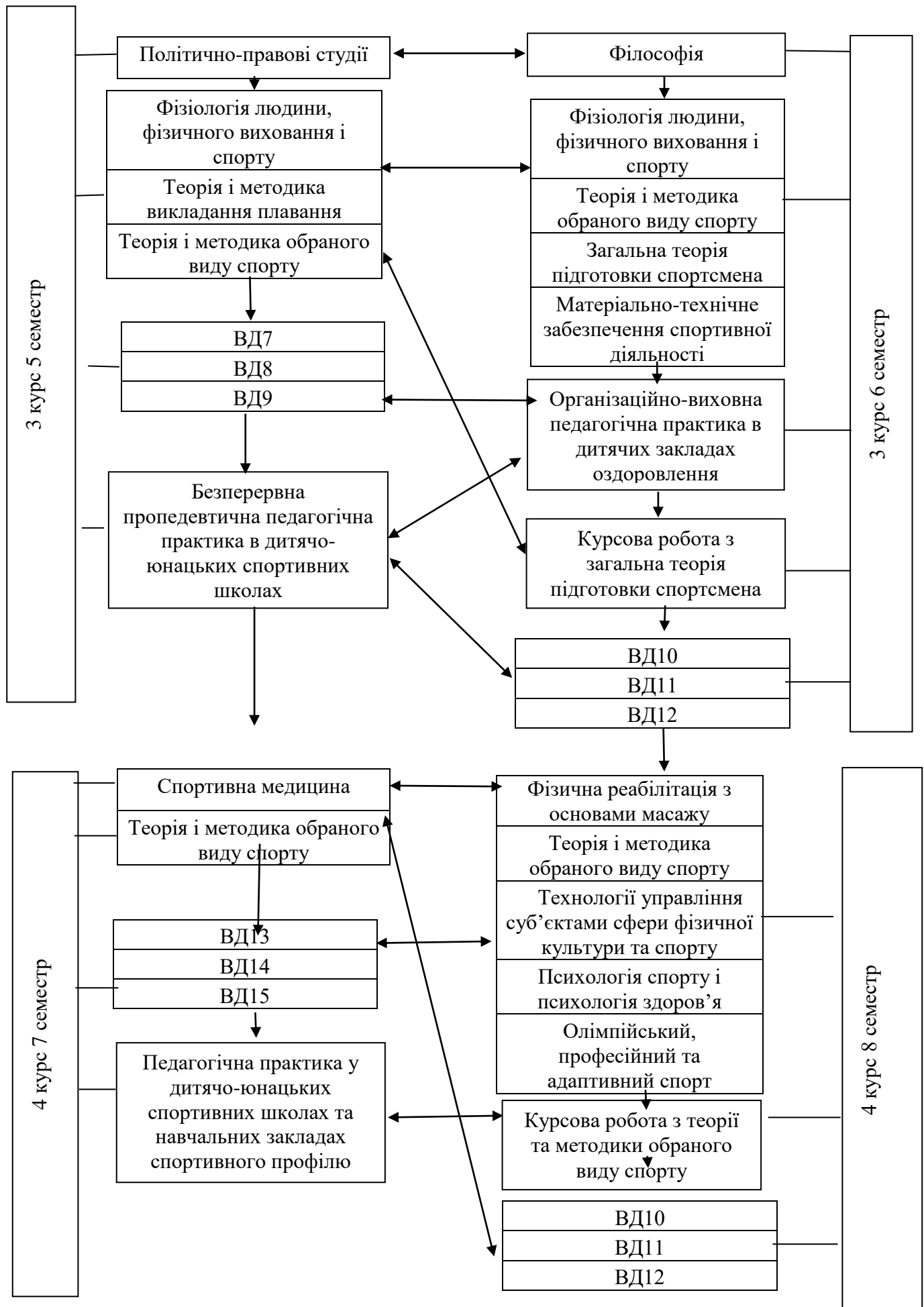
2.1 Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

<i>Обов'язкові компоненти освітньої програми</i>		Кредити ЕКТС	Форма підсумкового контролю
1.1. Цикл дисциплін гуманітарної та соціально-економічної			
OK1	Україна: історія і сучасні реалії	3	Залік
OK2	Політично-правові студії	3	Залік
OK3	Основи економічної теорії	3	Іспит
OK4	Філософія	3	Іспит
OK5	Іноземна мова	4	Іспит
OK6	Безпека існування людини в навколишньому середовищі	4	Залік
OK7	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	Залік
Разом:		24	
1.2. Цикл професійно-орієнтованої (професійної та практичної) підготовки			
OK8	Педагогіка	12	Іспит
OK9	Психологія	4	Іспит
OK10	Анатомія людини з основами біомеханіки	5	Іспит
OK11	Фізіологія людини, фізичного виховання і спорту	6	Іспит
OK12	Спортивна медицина	3	Іспит
OK13	Біохімія	3	Іспит
OK14	Фізична реабілітація з основами масажу	4	Іспит
OK15	Теорія і методика викладання гімнастики	4	залік, іспит
OK16	Теорія і методика викладання легкої атлетики	4	залік, іспит
OK17	Теорія і методика викладання спортивних ігор	4	залік, іспит
OK18	Теорія і методика викладання рухливих ігор і забав	3	Залік
OK19	Теорія і методика викладання плавання	4	залік, іспит
OK20	Теорія і методика викладання футболу	3	Залік
OK21	Теорія і методика викладання лижного спорту	3	Залік
OK22	Теорія і методика викладання обраного виду спорту	20	Залік
OK23	Ритміка і хореографія	3	Залік
OK24	Теорія і методика фізичної культури і спорту	4	Іспит
OK25	Загальна теорія підготовки спортсмена	4	Іспит
OK26	Технології управління суб'єктами сфери фізичної культури та спорту	3	Залік
OK27	Психологія спорту і психологія здоров'я	3	Іспит
OK28	Олімпійський, професійний та адаптивний спорт	5	Іспит
OK29	Вступ до спеціальності	3	Іспит
OK30	Матеріально-технічне забезпечення спортивної діяльності	3	Залік
Разом:		108	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		132	
<i>Вибіркові компоненти освітньої програми</i>			
1.3. Вибіркові навчальні дисципліни за вибором здобувача			
БК1,2,3	Цикл загальної підготовки Дисципліни за вибором здобувача	9	залік, іспит
БК4,5,6 7,8,9,10,11 12,13,14	Цикл професійної підготовки Дисципліни за вибором здобувача	51	Іспити, заліки
Разом:		60	
Загальний обсяг вибірових компонент:		60	

2. Курсові роботи			
КР1	Курсова робота із загальної теорії підготовки спортсмена	1,5	Диф.залік
КР2	Курсова робота з теорії і методики викладання обраного виду спорту	1,5	Диф.залік
Разом:		3	
3. Практична підготовка			
ПР1	Безперервна пропедевтична педагогічна практика в загальноосвітніх навчальних закладах	1,5	Залік
ПР2	Педагогічна практика в дитячо-юнацьких спортивних школах та спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю	7,5	Залік
ПР3	Організаційно-виховна педагогічна практика в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку	6,0	Залік
ПР4	Навчально-виїзна практика (табірний збір)	9	Залік
Разом:		24,0	
4. Атестація			
ДА1	Кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології	1,5	Іспит
ДА2	Кваліфікаційний іспит з теорії і методики обраного виду спорту	1,5	Іспит
ДА3	Кваліфікаційний іспит з перевірки додаткових компетенцій	1,5	Іспит
	Заліково-екзаменаційна сесія	16,5	
Разом:		21,0	
Загальний обсяг освітньої програми		240	

2.2 Структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів

Форма атестації здобувачів вищої освіти

Державна атестація освітньої програми зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» проводиться відповідно до «Положення про організацію та проведення атестації на здобуття освітнього ступеня «бакалавр» і «магістр»» у формі кваліфікаційного іспиту, який складається із:

- 1) Кваліфікаційний іспит з педагогіки та психології;
- 2) Кваліфікаційний іспит з теорії і методики викладання обраного виду спорту;
- 3) Кваліфікаційний іспит з перевірки додаткових компетенцій

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ДАНА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

1. ESG - http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
2. ISCED (МСКО) 2011 - <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 - <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів - <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
5. Закон «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Національний глосарій 2014 - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
7. Національний класифікатор України: "Класифікатор професій" ДК 003:2010 // Видавництво "Соцінформ", – К.: 2010.
8. НПК - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
9. Перелік галузей знань і спеціальностей - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
10. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
11. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
12. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації - http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.

Рекомендовано до впровадження вченою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,
протокол № 2 від 10.02.2017 р.